

Posudek na diplomovou práci

Autorka: Bc. Zuzana Trachtová

Název: Bitky romských teenagerů: Kulturní modely násilí

Katedra obecné antropologie, Fakulta humanitních studií Karlovy Univerzity, Praha 2015, 98 s.

Tématem diplomové práce Zuzany Trachtové se stalo násilí ve vrstevnické skupině romských teenagerů. Teoreticko-metodologické ukotvení autorka našla v teorii kulturních modelů. Data byla proto vytvořena především na základě spontánních konverzací uvnitř vrstevnické skupiny a neformálních rozhovorů teenagerů s badatelkou. Výzkumnou otázkou se stala: *co vlastně „násilí“ pro teenagery znamená, jak s tímto pojmem pracují, co si pod ním představují*, tedy v podstatě otázka kulturních modelů násilí, různých metafor a metonymií, jež se s násilím pojí, a propozičních struktur, které vytvářejí.

Práce je členěna standardně. Obsahuje všechny náležité oddíly, které diplomové práce má mít. Přičemž literární zpracování informací využívá různých žánrů sdělení: volí cílený přehledný výklad, stejně jako narativní styl etnografie, či strukturovanou interpretaci dat. Toto by mohla autorka komentovat.

První žánr je věnován přehledu literatury. Zde autorka vymezuje kontext zkoumaného tématu, tedy připomíná principy antropologie dětství a odkazuje na skutečnost, že odborná literatura se zabývá zejména fyzickým násilím u dětí. Následně čtenáře vede interpretacemi, které jsou násilí v literatuře připisovány, aby vytvořila rámec svých úvah. Tato část rozhodně zaslouží ocenění jak po stránce studia literatury, tak po stránce dynamiky textu. Zároveň se zmiňované koncepty pak opět vrací při interpretacích dat, což je chvályhodné, stejně jako redundantní. Zpětně lze přiznat, že tento design na jednu stranu předjímá závěry a tak trochu ubírá z napínivosti textu. Na stranu druhou představený rámec čtenáři zaostřuje pohled kýženým směrem a brání mu ztratit se v datech.

Autorka do své diplomové práce zařadila dále kontextovou kapitolu. Tím nejen legitimizovala odkazy na literaturu, která uvažuje o násilí v souvislosti s rasou a menšinovým postavením, ale především představila širší kontext postavení sledované vrstevnické skupiny ve společnosti.

Vlastní data představila nejprve příběhem svého výzkumu. Připravila tak čtenáři napínavé i vtipné čtení, které může být až učebnicovým příkladem vedení terénního výzkumu s mladými lidmi.

Na tuto část Zuzana Trachtová navázala popisem dat a jejich interpretací. Respektujíc zvolený teoreticko-metodologický přístup postupně nabízela schémata, která ve vztahu k násilí sledovaní teenageři sdílí. Ukázala, jak je to situuje v sociální realitě, či naopak jak schémata o násilí mohou posilovat rozdělení světa. Významným závěrem je, že násilí má dvojí význam ve vztahu k sociálnímu prostoru. Je násilí „rytířské“, které přináší čest a respekt uvnitř přátelských okruhů teenagerů, a je násilí „neferové“, které je připisováno skupinám rasistické mládeže. Metafory a metonymie (schémata) vázané na násilí tedy ukazují, že svět romských teenagerů je rozdělován na světy dva a zároveň skrze ona schémata propojován ve svět jeden.

Tuto část práce pak pokládám za nejzdařilejší, a to jak z hlediska identifikace schémat, tak z hlediska diskuse nálezů s literaturou.

V rámci obhajoby bych se autorky zeptala na toto: Kulturní modely, přestože jsou vázány velmi významně na jazyk, mohou mít obrazový, motorický, sluchový charakter. Našla by autorka nějaký příklad, kdy jazykové sdělení korespondovalo či naopak nebylo potvrzeno pozorovaným jednáním.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako výbornou.

V Praze 14. 9. 2015

.Dana Bittnerová